

Ribera rebel

El 20 d'octubre ha fet dos anys que la presa de Tous cedia davant de la tamborinada d'aigua caiguda sobre la Ribera. Un Xúquer desbocat va provocar mort, horror, ruïna i desolació entre la població de la comarca. Ara, s'anuncia un xàfec distint: cartes d'embargament pels crèdits concedits per a la reconstrucció. Els damnificats, farts de pluges, ixen en protesta al carrer.

Livid com un uniforme feminista esdevingué el rostre de Vicent Vidal en llegir el remitent d'aquella carta de tall oficial: *Banco de Crédito Agrícola, Alfonso XII, 40, Madrid*. Havia tingut el dubtós honor de ser el primer afectat per la pantanada que va assolir la Ribera l'octubre del 82 que, una volta esgotat el terme per a tornar els

Vicent MARTÍ

crèdits habilitats per l'estat, amb motiu de la infausta ocasió, rebia la comunicació comminant-lo a «ingresar en el plazo máximo de 15 días el importe total adeudado, que según informa el Departamento de Contabilidad, asciende a 3.123.560 pesetas en concepto de principal e intereses liquidados a 18-9-84». I com ja sol passar en aquests casos «Si en el repetido plazo no hubiese

solventado la situación de esta operación mediante el ingreso de cualquiera de las cantidades indicadas anteriormente, sin más dilación ni notificaciones se presentará la oportuna demanda ante los Tribunales.»

Vicent Vidal ha estat el primer damnificat amenaçat d'embargament per l'administració estatal però, com podeu comprendre, no l'únic: un ruixat de paperam intimidatori està caient i caurà els pròxims mesos sobre la Ribera, tornant-la a inundar. A dos anys vista, un tètric regal d'aniversari, no per esperat menys indignant.

Perquè la indignació de la Ribera, latent mentre s'ha estat reconstruint i refent la comarca, va ad-

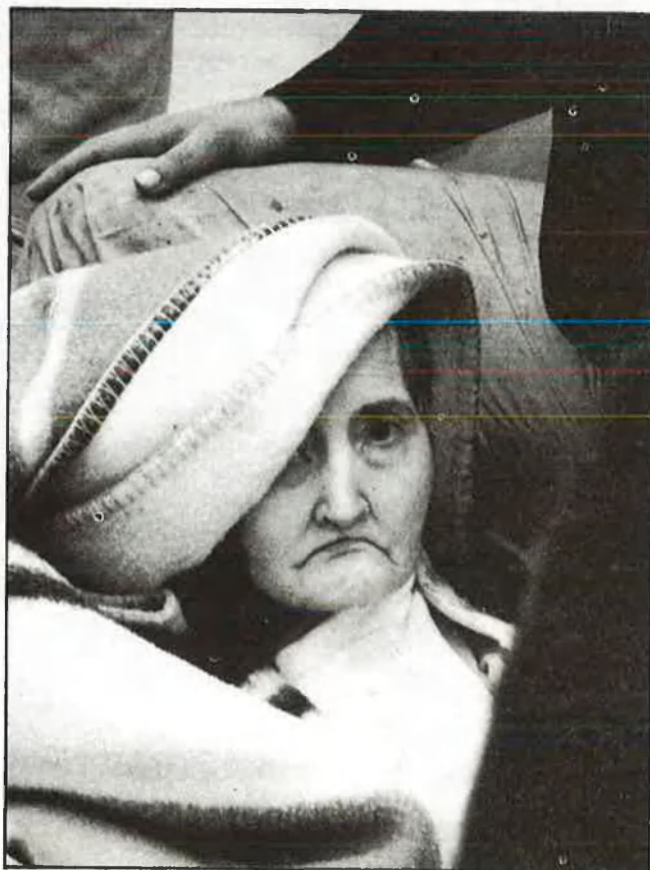
quirint, carta a carta, una consistència de clam colèric que recorda els moments de la postpantanada. I és que el cas en vol, de mans, dit siga tot aturant-nos.

Si les coses han d'anar tal com cal, ni els pantans s'han d'esfondrar, ni les comportes han d'estar rovellades, ni la protecció civil ha de ser penosament incivil, ni la malla de comunicacions viàries s'han de fer a si l'encerte (no) l'endevine, ni la desertització ha de ser un objectiu cabdal, ni construir una cafetera nuclear al bescoll de la comarca més fèrtil del país té res a veure amb el punt d'honor autòmic. Ben o mal garbellat, les coses de l'estat, que n'és responsable, no han

anat com cal. Per dir-ho suau.

Víctimes d'aquesta incapacitat congènita de l'administració estatal de fer les coses bé, els veïns de la Ribera es van veure abocats, després del terrible daltabaix, a fer de subjectes pacients de tot de segregació caritativa de les bones ànimes peninsulars («Ropita y juguetes para los damnificados de Levante»), de les visites intempestives de patums eclesiàstiques i seglars, d'allaus de promeses i verbalisme gratuït. I, sobretot, de tota aquella tropa que fan de la necessitat dels altres virtut pecuniària pròpia: els intermediaris comercials i financers públics i privats. Força crèdits per a recompondre de cap i de nou allò que es pot recompondre amb diners.

Però els crèdits, mal que siguin concedits en bones condicions, cal tornar-los:

El rostre de la desolació

/ Francesc i Ciscar

són les regles del joc. I els damnificats de la Ribera no estan per la labor, per ara i tant «Nosaltres no ens neguem a pagar els crèdits oficials, però no amollarem un duro mentre els tribunals de justícia no dicten sentència, que —n'estem plenament convençuts— serà condemnatòria de l'empresa i, subsidiàriament, de l'estat», ha declarat a EL TEMPS, Xavier Sierra, president de l'Associació d'Afectats per les Inundacions a València (AFIVA).»

«Si no volen afegir una injustícia a una altra injustícia (pagar o ser embargats per qui, possiblement, serà obligat pels jutges a fer-se càrrec de les indemnitzacions: un estat que de deutor morós passa a ser un exigent creditor), cal que l'administració agilitze al màxim la celebració del juí; i que mentre aquest no tinga lloc i es dicte sentència, tot pagament de prés-

D'altres seqüeles del daltabaix

R. SOLER

Però les ferides de la Ribera no són únicament ni, a vegades, principalment, a vegades, principalment, econòmiques. En una enquesta-investigació socials de les inundacions de la Ribera» realitzada per l'IVIS durant l'any 83, s'arriba a una sèrie de conclusions que serà saludable i instructiu recordar, mal que siga de manera succinta.

A la comarca s'està donant un descens de la natalitat, i és previsible que també minven la fertilitat i la fecunditat. La reducció de la taxa de nupcialitat i l'augment de la mortalitat

permeten preveure que l'actual i futura taxa de creixement vegetatiu serà afectada negativament, i encara ho serà més en un futur pròxim. També és previsible que la síndrome catastròfica es tradueixca en un desproporcionat augment de la mortalitat en edats avançades.

L'actitud més generalitzada dels enquestats revela un profund pessimisme respecte a les possibilitats reals de tirar endavant en el futur. El 44'8% de la població afectada va considerar que les seues expectatives «d'eixir endavant» són escasses o molt escasses.

En l'apartat d'ajudes oficials, el 37'7% dels

damnificats manifesta no haver rebut cap préstec econòmic de tipus oficial. Aquestes ajudes foren considerades insuficients pel 79% dels afectats.

Les síndromes d'ansietat i angoixa apareixen molt relacionades amb el grau d'endeutament en què es troben les famílies de la Ribera. La sensació subjectiva d'infelicitat és molt preocupant: la proporció d'afectats que ha afirmat sentir-se «no massa feliç» és dues voltes major que l'observada entre els no afectats, i «gens feliç», tres vegades major.

A nivell sanitari, els resultats donen un percentatge de diagnòstics significativament més greu entre la població afectada que en la no afectada: incidència de depressió nerviosa, reumatisme i tensió alta,

amb elevat risc relatiu en els diagnòstics d'angina de pit i asma. L'*stress* entre la població afectada també ha augmentat considerablement.

La presència de la Central Nuclear de Cofrents es considerada com un factor d'amenaça. Més del 70% de la població va témer que es puga produir un desastre encara més gran a causa de la Central.

Pel que fa a l'eficàcia de la labor realitzada en els auxilis per persones i institucions, la valoració més positiva correspon a les persones voluntàries. En molta menor mesura s'assenyala la labor de l'exèrcit, la Creu Roja i els ajuntaments. La valoració de l'acció desplegada per les institucions estatals apareix com molt crítica.

La presa de Tous, causa principal de la catàstrofe

tec i interessos siga congelat, i es garantezca que no s'emprenrà cap acció de força contra els damnificats.» Aquestes són les dues reivindicacions que els afectats valoren com a irrenunciabls.

¿Juí ràpid?

La demanda d'accelerar o, si més no, no entrebançar la dinàmica autònoma de l'administració de justícia ve dictada tant o més per la magnitud de l'afer que per la lenta marxa de la instrucció del sumari que s'ha tramitat a instància dels afectats.

El 22 de maig d'enguany, el conseller de Governació de la Generalitat valenciana, Felipe Guardiola, assegurava, davant de la comissió de les Corts per al seguiment de les inundacions d'octubre i novembre del 82, que els danys ocasionats en tot el País Valencià pujaven a 74.000 milions, comptant béns de propietat pública i privada. Xavier Sierra assegura que el conseller agrana cap a casa, i que, només en la Ribera, AFIVA avalua les pèrdues particulars en 125.000 milions de pessetes. En un rigorós estudi portat a cap per l'Institut Valencià d'Investigació Social (IVIS), sobre les conseqüències socials de les inundacions de la Ribera, s'estima que el grau d'endeutament en què es

troben les famílies afectades és de l'ordre de 45.000 milions de pessetes, sense comptabilitzar crèdits empresarials.

Com hi veureu, les discrepàncies entre les avaluacions fetes pel partit dels governs espanyol i valencià, i la dels afectats, i dels científics socials, són més prompte considerables. Serà, però, l'administració de justícia la que decidirà les responsabilitats penals i materials, i la quantificació, si s'escau. Ara, amb les magnituds que roden per damunt la taula fóra d'una candidesa il·limitada creure que no hi haurà intents més o menys reeixits per aconseguir frenar o demorar al màxim tot el procés judicial.

Qui any passa..

La instrucció del sumari de Tous ha arribat aquests

dies a la fi de la primera etapa: ja conclòs, ha entrat a l'Audiència Territorial de València. A hores d'ara s'espera que aquest organisme fixe la data de la vista oral. El juí durarà un temps mica més mica menys dilatat. Dictada la sentència, en un sentit o altre, és ben segur que la part perdedora interposarà recurs de cassació, la qual cosa vol dir que l'assumpte passarà al Tribunal Suprem. Això implica, alhora, que només tres, quatre, cinc o sis anys després de la tràgica nit del 20 d'octubre de 1982 se sabrà legalment si el desastre de la Ribera té responsables directes o no en té.

En aquestes circumstàncies, la demanda de congelar la devolució de crèdits i préstecs, sobretot els oficials, fins que la justícia diga l'última paraula, és una reivindicació només atacable des de la demagògia partidària. Més encara quan la convicció de la immensa majoria dels afectats és que els tribunals resoldran al seu favor. Tornar a eixir al carrer perquè l'oblit no vença les raons d'una comarca espoliada pel desgavell i la incúria és un acte rebel contra el fatalisme legitimador del desordre existent.

Última hora: la Ribera respon

El matí de dissabte, 20 d'octubre, tots els comerços d'Alzira i Carcaixent (no Algemesí, que va al seu aire) van romandre tancats. La resposta unànime d'un dels sectors més castigats per la pantanada d'octubre del 82 va tenir la continuació en la concentració, i posterior manifestació, de més de 6.000 damnificats de tota la comarca, que va tenir lloc a Alzira.

Des de la plaça Major a l'Ajuntament, tot un seguit de gent que encara no ha pogut perdre la memòria, ni ha caigut en la resignació, expressaven tant la crispació controlada d'agredits no satisfets com la indignació per la duríssima campanya de desprestigi contra la seua legítima protesta que havia llançat el partit que governa a València i a la majoria d'ajuntaments de la Ribera, el PSOE.

La traca de desqualificacions contra la manifestació i els seus organitzadors, AFIVA i APEMEDA, va ser encetada pel delegat del govern a la Comunidad, i governador civil de València, senyor Burriel, que en el transcurs d'una conferència de premsa per informar de les inversions fetes per l'estat a la zona de la catàstrofe (no calia sinó!) va parlar de l'estrany maridatge entre AP i UPV, pel que fa a l'impuls del moviment de protesta dels afectats. «És simptomàtica aquesta manera d'intentar contrarestar les exigències d'uns damnificats que l'únic que volen és que es faça justícia», començà declarant-nos Antoni Murillo, regidor d'UPV a l'Ajuntament d'Alzira, i continuà. «No contesten amb arguments a les demandes concretes

Manifestació a Alzira

/ Francesc i Ciscar

fetes pels afectats. Se'n foten de l'autonomia real que les associacions de damnificats mantenen respecte a qualsevol partit. El que en ells és virtut (pacte explícit amb AP per mantenir l'Estat espanyol dins de l'OTAN; anit mateix, gràciosa concessió a AP de la collonada de *limno*, etcètera), en qualsevol altra força política que coincideca en la defensa del que creuen just, és un pecat nefand. Però la cosa encara és més grossa perquè el ple de l'Ajuntament d'Alzira del 30-3-84, va aprovar per unanimitat (AP i PSOE, inclosos) una sol·licitud d'ampliació dels termes crediticis als damnificats per les inundacions, que arreglava en essència les mateixes reivindicacions que hui han tret els afectats una altra volta al carrer. En sis mesos el PSOE

Així queda la Ribera

/ Arxiu

de la Ribera, tan voluble i atent a la veu del seu amo, ha passat de defensar els seus veïns a defensar l'administració. «Senyor governador, en la càtedra estarà millor» proclamava

una pancarta dels afectats. L'arribada de la marxa cívica a la plaça de davant l'Ajuntament va provocar els moments de més tensió. Sobretot, quan la comissió d'afectats que havia pujat

al despatx de l'alcalde, Francisco Blasco, a entregar-li una còpia de la carta que els dos presidents d'AFIVA i APEMEDA pretenien enviar al rei, i a demanar-li permís per poder-la llegir des del balcó de la Casa del poble, va tornar a baixar dient que la resposta de l'alcalde havia estat que «el balcó, per dictamen de les urnes, és meu», i que des d'allí no parlava ningú sinó ell. Amb certes dificultats per calmar els més exaltats que hi volien pujar, el president d'AFICA va fer públic el contingut de la benintencionada missiva, que tant recorda a les de l'Antic Règim que blasraven el malgovern i apel·laven a la magnanimitat del rei. Són les contradiccions d'una protesta justa, però aclaparada per la grandària del poder de l'antagonista.

Història de L'ART CATALÀ

F. Miralles, F. Fontbona, J. R. Triadó, J. Garriga, N. de Dalmases, A. José i Pitarch.
Fotografies de F. Català-Roca.

Per primera vegada al seu abast, la més completa història de l'art català. Un excepcional testimoni de les més nobles manifestacions de la nostra cultura al llarg de deu segles.

- 8 volums a tot color
- 2056 fotografies
- 2320 pàgines
- enquadernats en pell
- paper couché de 160 g

UN LLIBRE D'OBSEQUI PER A VOSTÈ.

Per a tots els lectors de «El Temps», un llibre gratuït. Només cal enviar la butlleta o còpia. Us farem arribar el llibre i la informació sense compromís de la Història de l'Art Català.

Retallar i enviar a: Apartat de Correus n.º 1944. 46080-VALENCIA.

Nom .....
 Adreça .....
 Població ..... C. Postal .....
 Telèfon ..... Ofici .....

